

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до написання дипломної роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 051 "Економіка"
освітньої програми "Міжнародна економіка"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024**

УДК 339.97(072.034)

М54

Укладачі: В. О. Козуб
Ю. В. Федотова
О. В. Кот

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки і менеджменту.
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до написання дипломної роботи М54 для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Міжнародна економіка" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. В. О. Козуб, Ю. В. Федотова, О. В. Кот. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 43 с.

Викладено тематику, методичні рекомендації до написання й основні вимоги до оформлення дипломної роботи, послідовність рецензування та захисту, критерії оцінювання знань здобувача вищої освіти під час виконання та захисту дипломної роботи.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Міжнародна економіка" другого (магістерського) рівня і викладачів, які є керівниками дипломних робіт.

УДК 339.97(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

В умовах посилення глобалізаційних процесів сучасну світову економічну систему характеризують інтенсифікацією взаємодії суб'єктів господарювання на різних рівнях. Це зумовлює необхідність і доцільність комплексного дослідження особливостей здійснення міжнародної економічної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Завершальним етапом підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньої програми "Міжнародна економіка" є написання дипломної роботи.

Дипломна робота – це дослідження науково-практичного спрямування за вибраною темою, що передбачає вирішення складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми в економічній сфері із застосуванням теорій та методів економічної науки та самостійно виконане здобувачем вищої освіти для підтвердження сформованості його знань, умінь і навичок у сфері міжнародного економічного співробітництва та його регулятивного забезпечення.

Метою дипломної роботи є закріплення здобувачем вищої освіти теоретичних знань щодо об'єктивних закономірностей, реальних процесів та специфічних особливостей міжнародної економічної діяльності суб'єктів господарювання та оволодіння навичками аналізу, оцінювання її ефективності й обґрунтування напрямів подальшого розвитку або вдосконалення.

У результаті написання дипломної роботи здобувач вищої освіти має підтвердити набуті в процесі навчання компетентності. Завдання дипломної роботи реалізують через досягнення таких програмних результатів навчання (табл. 1).

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH4	ЗК8
PH5	ЗК1, СК1, СК4
PH6	ЗЕ6, СК6
PH7	ЗК8
PH15	ЗЕ8

Примітка.

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

РН4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

РН5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

РН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

РН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

1. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи

Для успішного виконання дипломної роботи здобувач вищої освіти має чітко дотримуватися таких рекомендацій.

Дипломну роботу виконують у такій послідовності:

вибір теми дипломної роботи;

вивчення літератури за вибраною темою;

складання плану роботи;

написання та оформлення роботи;

подання дипломної роботи керівнику для рецензування;

публічний захист дипломної роботи.

Виконання дипломної роботи розпочинають із вибору здобувачем вищої освіти теми відповідно до переліку тем, затвердженого кафедрою міжнародної економіки і менеджменту (додаток А), і погодження її з керівником дипломної роботи.

Подана тематика дипломних робіт є типовою. Здобувач вищої освіти може вибрати тему, яка не зазначена в цій тематиці, але обов'язково погодити її з керівником дипломної роботи.

Складання плану (формування змісту) дипломної роботи, опрацювання підібраних матеріалів і написання роботи є одним із найважливіших етапів у здійсненні дослідження. Зміст (план) дипломної роботи здобувач вищої освіти складає самостійно й потім погоджує з науковим керівником (додаток Б). Протягом підготовки дипломної роботи зміст конкретизують відповідно до підібраних матеріалів. Їх опрацювання дозволяє критично оцінити рівень вивченості вибраної проблематики, визначити пріоритетний напрям у власному дослідженні й прогнозувати подальший її розвиток (удосконалення).

У процесі виконання роботи, разом із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, здобувач вищої освіти магістратури повинен продемонструвати здатність до науково-дослідницької роботи та вміння творчо мислити, вирішувати науково-прикладні актуальні завдання. Дипломна магістерська робота обов'язково має містити результати попередніх досліджень здобувача вищої освіти під час написання наукових статей чи апробації наукових матеріалів на конференціях (1 – 3 наукові публікації).

Виконання дипломної роботи розпочинають із вивчення наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів із проблематики розвитку світової економіки і міжнародної економічної діяльності суб'єктів господарювання. Результати вивчення літературних джерел подають у формі аналізу та узагальнення дискусійних питань із досліджуваної проблематики.

2. Структура та зміст дипломної роботи

Написання дипломної магістерської роботи здійснюють за такою структурною схемою: обґрунтування актуальності вибраної теми, визначення мети і постановка конкретних завдань дослідження, вибір об'єкта і предмета дослідження, методики проведення пошукових робіт під час процесу дослідження, обговорення результатів дослідження, формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів. Отже, дипломна магістерська робота має містити такі структурні елементи (у порядку їхнього розміщення в роботі):

- 1) титульний аркуш (пояснювальна записка);
- 2) подання голові ЕК щодо захисту дипломної роботи;
- 3) зміст;
- 4) вступ;
- 5) основна частина (три розділи з підрозділами);
- 6) висновки;
- 7) resume;
- 8) список використаних джерел;
- 9) додатки.

Наведені структурні елементи є обов'язковими для дипломної магістерської роботи і будуть детально розглянуті далі.

Шаблон титульного аркуша (пояснювальної записки) надає деканат ХНЕУ ім. С. Кузнеця, а здобувач вищої освіти заповнює самостійно, з подальшою перевіркою керівником. Форму титульного аркуша наведено в додатку В.

Подання голові ЕК щодо захисту дипломної магістерської роботи – документ, що надає деканат ХНЕУ ім. С. Кузнеця, який містить довідку про успішність здобувача вищої освіти магістратури, висновок керівника дипломної роботи про її готовність до захисту та висновок кафедри про дипломну роботу (додаток Г).

Зміст включає назви структурних елементів дипломної магістерської роботи (вступ, перелік розділів та підрозділів основної частини тексту, висновки, resume, список використаних джерел, додатки) із зазначенням номерів їхніх початкових сторінок у тексті. До змісту виносять назви розділів та підрозділів тільки першого порядку. Приклад оформлення змісту наведено в додатку В. Титульний аркуш, завдання, подання голові ЕК щодо захисту роботи та зміст не нумерують, але додають до загальної кількості сторінок у дипломній магістерській роботі.

Якщо в роботі застосовують специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення, які повторюють не менше, ніж три рази, тоді складають перелік умовних позначень. Цей перелік подають у роботі на окремій сторінці перед вступом і друкують двома колонками, у яких зліва наводять позначення та скорочення за алфавітом, а справа – їхнє детальне розшифрування. Якщо в роботі специфічні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюють менше трьох разів, то їхній перелік не складають, а розшифрування наводять у тексті за першого згадування.

Вступ розкриває сутність і стан поставленого завдання, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Його головна роль – підготовлення до розуміння основного тексту. У вступі розкривають актуальність теми, визначають мету й основні завдання роботи, об'єкт і предмет дослідження, структуру, методи й інформаційну базу дослідження. Логіка написання вступу має відповідати структурі та таким вимогам:

актуальність теми визначають актуальністю та доцільністю виконання роботи за вибраною темою шляхом критичного аналізу досвіду провідних науковців відповідної сфери та емпіричного матеріалу;

висвітлюють роботи відомих авторів, тобто подають перелік досліджень провідних учених відповідно до проблематики дипломної магістерської роботи, наводять їхній внесок у вибрану проблематику роботи та окреслюють питання, що є невіршеними. Огляд літератури має продемонструвати вміння здобувача вищої освіти працювати зі спеціальною літературою, систематизувати джерела, критично їх розглядати, виокремлювати суттєве, оцінювати зроблене раніше іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані вивчення теми. Наведені прізвища відомих науковців, які розробляли досліджувану проблему, повинні відповідати проаналізованим працям згідно зі списком використаних джерел.

Під час підготовки дипломної магістерської роботи обов'язковим є посилення на навчальні та наукові праці науково-педагогічних працівників ХНЕУ ім. С. Кузнеця, зарубіжну літературу, видану іноземною мовою, статті в наукових фахових виданнях;

під час визначення мети та завдань дослідження особливу увагу приділяють відповідності мети та завдань вибраній темі дипломної роботи, предмету та об'єкту дослідження. Конкретні завдання зазначають у формі переліку. Кожне завдання записують з абзацу. Наприклад, їх подають таким чином: *проаналізувати сутність і основні складові ... , виявити вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на ... , удосконалити процес формування ...* . Завдання формулюють якомога ретельніше, оскільки опис їхнього вирішення має відображати зміст складових частин роботи. При цьому заголовки розділів і підрозділів формують на основі завдань роботи. Завдання перераховують таким чином: *вивчити ... , дослідити ... , проаналізувати ... , охарактеризувати ... , установити ... , виявити ... , визначити ...* та ін. Завдання мають відображати зміст розділів або підрозділів дипломної роботи. У подальшому, під час написання висновків, їх доцільно будувати з погляду досягнення мети і виконання поставлених завдань;

об'єктом дослідження може бути лише явище чи процес, що породжує проблемну ситуацію, вибрану для дослідження. Наприклад, *об'єктом дослідження є процес розроблення рекламного продукту для ...* . Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне й часткове. В об'єкті виокремлюють ту його частину, яка є предметом дослідження;

предмет дослідження має відповідати вибраному об'єкту дослідження, що розглядають у дипломній магістерській роботі. Саме на нього спрямовано основну увагу виконавця, оскільки предмет дослідження визначає тему дипломного проєкту, яку вказують на титульному аркуші як назву. Наприклад, предмет дослідження – удосконалення рекламного продукту.

Методи дослідження містять розкриття інформаційної бази та використаних методів дослідження. Вибрані методи повинні сприяти реалізації завдань роботи. Найпоширенішими загальнонауковими методами є такі: порівняння, абстрагування, аналіз, синтез, аналогія, узагальнення тощо, а науковими методами – математико-статистичні, графічні, лінгвістичні, соціологічні та ін. Після опису методів дослідження у вступі зазначають, що логіку дослідження, яка пов'язує етапи виконання роботи

з поставленими завданнями та отриманими результатами, наведено у схемі логіки побудови дипломної магістерської роботи;

наукова новизна містить визначення позицій (за підрозділами розділів дипломної магістерської роботи) із вказівкою відмінностей, характерних для кожного передбаченого результату, який отримано особисто здобувачем вищої освіти магістратури;

наукове й практичне значення отриманих результатів подають у вигляді відомостей про наукове використання результатів досліджень або рекомендацій щодо їхнього використання;

апробацію результатів дослідження підтверджують шляхом наведення відомостей про оприлюднення отриманих у магістерській дипломній роботі результатів у наукових статтях, тезах доповідей на конференціях тощо. У дужках указують назву та вихідні дані публікації основних результатів дослідження. Зазначають, що копію наукової публікації подають у відповідному додатку із наведенням титульного аркуша джерела, сторінки джерела з вихідними даними, сторінки змісту, де вказана публікація, тексту публікації.

Обсяг вступу має становити 3 – 4 с.

Основна частина роботи містить три розділи (теоретичний, аналітичний та проєктний). Кожен розділ починають із нової сторінки. Розділи поділяють на підрозділи. Кожен підрозділ має містити закінчену інформацію. Кількість підрозділів визначає здобувач вищої освіти магістратури разом із керівником роботи. В основній частині роботи викладають теоретичні та методичні положення, проблемні питання, дискусійні і невирішені аспекти теми, науково обґрунтовані, соціально-економічні, професійно орієнтовані рішення. Наприкінці кожного підрозділу подають короткі висновки щодо виконаного завдання, яке вирішують в межах підрозділу. Підрозділ не закінчують посиланням на джерела, рисунком або таблицею. Кожний підрозділ наводять через інтервал після тексту попереднього підрозділу розділу (відповідно першого, другого або третього). Обсяг кожного розділу становить 20 – 25 с.

Дипломна магістерська робота має містити висновки, які розпочинають із нової сторінки безпосередньо після викладення основного змісту роботи. У них викладають найбільш важливі результати, одержані під час виконання дипломної роботи. Стиль викладення висновків повинен бути чітким, лаконічним, орієнтованим на практичне використання в діяльності підприємства (організації, установи). Обсяг висновків – 3 – 4 с.

Resume містить стислий опис дипломної роботи, зокрема її актуальність, мету, об'єкт і предмет дослідження та основні результати (висновки) англійською мовою.

Відповідно до вибраної теми здійснюють пошук, систематизацію і ретроспективний аналіз джерел науково-методичної інформації, а саме: монографій, авторефератів дисертацій, підручників і посібників, публікацій у періодичних професійних виданнях, реферативних журналах, інформації з мережі "Інтернет". Список використаних джерел наводять після висновків із нової сторінки, застосовуючи наскрізну нумерацію. Він має містити не менше 75 джерел із обов'язковим посиланням на них у тексті роботи. Особливу увагу приділяють публікаціям провідних науковців кафедри та університету.

Під час вибору джерел інформації використовують:

наукові публікації, індексовані в міжнародних наукометричних базах (Scopus, Web of Science (WOS), Index Copernicus та ін.);

наукові публікації в електронних і друкованих фахових виданнях, а саме: "Бізнес Інформ", "Економіка розвитку", "Управління розвитком", "Актуальні проблеми економіки", збірники наукових праць провідних університетів тощо;

статистичні довідники Державного комітету статистики України, Державної фіскальної служби України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, статистичні бази місцевих органів самоврядування, міжнародних статистичних баз UN, IMF, World Bank, WTO, OECD та ін.;

електронні публікації.

Після списку використаних джерел з нової сторінки подають додатки, які містять матеріали, що є необхідними для розкриття повноти змісту дипломної магістерської роботи, але їх включення в основну частину роботи може змінити упорядковане і логічне уявлення про роботу, або через великий обсяг їх не можна послідовно розмістити в основній частині роботи. Дипломна магістерська робота в додатках має містити копії наукових публікацій за її темою; заяву про дотримання професійної етики під час написання дипломної роботи. Окрім обов'язкових складових, у додатки включають допоміжний матеріал, потрібний для повноти розуміння дипломної магістерської роботи, зокрема: первинні документи щодо діяльності підприємств, організацій; форми фінансової звітності; таблиці допоміжних цифрових даних; розрахунки економічних показників діяльності підприємств, організацій; інструкції і методики, опис алгоритмів

і програм вирішення завдань, якщо їх було розроблено під час виконання магістерської роботи; ілюстрації допоміжного характеру.

Загальний обсяг дипломної роботи має становити від 60 до 80 сторінок друкованого тексту (без урахування таблиць, рисунків та переліку літературних джерел). Обсяг будь-якого підрозділу дипломної магістерської роботи повинен бути не менше восьми сторінок.

3. Мовностилістичні особливості оформлення тексту та вимоги до цитування в дипломній роботі

Текст дипломної роботи викладають у науковому стилі. Його характеризують такі складові: змістовна логічність, цілісність, об'єктивність, лаконічність, ясність, зрозумілість, завершеність, доказовість суджень. Науковий стиль також передбачає вживання в тексті наукової термінології.

Найважливішими засобами логічного зв'язку є спеціальні функціонально-синтаксичні конструкції, що вказують на послідовність розвитку думки. Наприклад, для відображення причинно-наслідкових зв'язків використовують такі вислови: *тому; відповідно до чого; унаслідок того, що; у зв'язку з тим, що; крім цього* та ін. Для переходу до іншої думки вживають вислови: *перш ніж указати на; слід розглянути* та ін.

Висновки переважно починають так: *таким чином; отже; проведене дослідження дозволило дійти таких висновків; раніше зазначене дозволяє констатувати, що ...; дослідження засвідчило, що; узагальнюючи, слід визначити ...* та ін.

Характерними для наукового стилю є речення з чіткими синтаксичними зв'язками, наприклад: *відповідно до ...; згідно з ...; у результаті ...; зважаючи на ...; порівняно з ...* та ін.

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладення матеріалу є джерело, на яке посилається здобувач вищої освіти. У цьому випадку вживають такі словосполучення: *на думку ...; за такими даними ...* та ін.

Науковий стиль передбачає також широке використання пасивних конструкцій, наприклад: *з'ясовано необхідні умови; розглянуто; проаналізовано, обґрунтовано* та ін. Типовими елементами мовностилістичного оформлення дипломної роботи є такі конструкції:

"Актуальність дослідження визначають ..."

"Аналіз праць із питань ... [1; 3; 7], засвідчив, що ..."

"Мета дослідження полягає в ..."

*"Завдання дослідження зумовлені його метою і передбачають:
охарактеризувати ...;*

визначити ...;

виокремити ...;

дослідити ...;

з'ясувати ...".

"Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань ...".

"У роботі застосовано такі методи ...".

"Практичне значення дослідження полягає ...".

"Отримані результати дослідження полягають у тому, що ...".

"Дослідження ... показало (продемонструвало, засвідчило), що ...".

"Результати дослідження засвідчили, що ...".

"На підставі аналізу досягнень ...".

"Результати порівняльного аналізу засвідчили, що ...".

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору наводять цитати. Дотримуються таких загальних вимог до цитування й посилання:

1) кожну цитату обов'язково супроводжують посиланням на джерело. Текст цитати оформлюють лапками й наводять у граматичній формі джерела цитування, зі збереженням особливостей авторського написання, а посилання на джерело цитування в тексті роботи оформлюють таким чином: [3, с. 125], де 3 – номер джерела посилання, 125 – номер сторінки наведеної цитати. Номери сторінок, на які є посилання в дипломній роботі, також наводять, якщо використовують матеріали з джерел, що мають велику кількість сторінок;

2) цитування має бути повним, без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускають і позначають трьома крапками;

3) посилання на джерела без цитування в тексті дипломної роботи оформлюють згідно з їхнім переліком у квадратних дужках без зазначення сторінок, наприклад, коли є посилання на багато джерел: "... висвітлено в працях видатних вітчизняних учених ... [1 – 7]" або [2; 12]; посилання на одне джерело – [4];

4) посилання на ілюстрації, таблиці або формули, використані в дослідженні, указують відповідно до їхнього порядкового номера. Наприклад: "рис. 1.1", "див. табл. 1.1" тощо.

За наявності в здобувача вищої освіти власних публікацій дають посилання на них в основному тексті.

4. Загальні вимоги до оформлення дипломної роботи

Під час написання дипломної магістерської роботи дотримуються нормативно встановлених вимог до оформлення тексту, таблиць, формул, розрахунків, схем, рисунків.

Дипломну роботу оформлюють відповідно до стандарту 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура та правила оформлення" за допомогою комп'ютера. Текст друкують з одного боку аркуша паперу формату А4, до тридцяти рядків на сторінці. Абзацний відступ має бути однаковим по всій роботі й дорівнювати 5 знакам (приблизно 1,25 см), вирівнювання основного тексту – по ширині.

Шрифт друку повинен бути чітким, рядок – чорного кольору середньої жирності. Під час комп'ютерного набору тексту використовують гарнітуру шрифту Times New Roman, кг. 14. Міжрядковий інтервал – множник 1,5. Під час оформлення таблиць та рисунків допускають використання розміру шрифту 12. Міжрядковий інтервал у таблиці може бути від 1,0 до 1,3.

Текст дипломної роботи друкують із обов'язковим дотриманням таких відступів від краю аркуша: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм.

Під час виконання роботи витримують рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення по всій роботі. Усі лінії, літери, цифри і знаки мають бути однаково чорними та чіткими по всій роботі. Друкарські помилки та графічні неточності виправляють за допомогою коригуючої рідини та нанесенням на тому ж місці виправленого тексту.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, ілюстрацій, таблиць, формул подають арабськими цифрами.

Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті. Нумерувати сторінки починають зі вступу, урахувавши попередні сторінки: титульний аркуш, зміст.

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту.

Кожну структурну частину дипломної роботи починають із нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи розташовують у центрі та пишуть великими літерами без крапки наприкінці.

Текст основної частини роботи розподіляють на розділи та підрозділи. Назви розділів і підрозділів основної частини роботи повинні мати пронумеровані заголовки. Якщо заголовок складають із двох або більше речень, то їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком розділу та підрозділу й заголовком і текстом має дорівнювати одному комп'ютерному інтервалу.

Номер підрозділу складають із номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу має бути крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку вказують заголовок підрозділу (рис. 4.1).

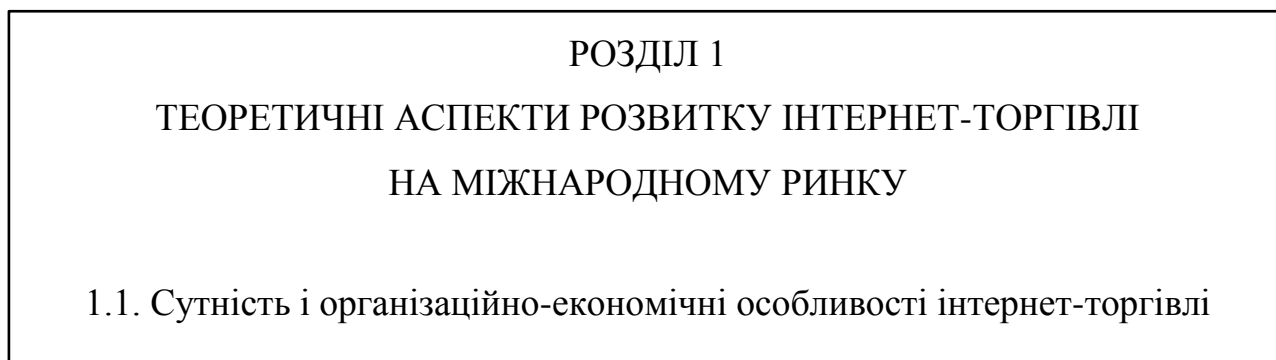

Рис. 4.1. Приклад оформлення назви розділу та параграфу в дипломній роботі

Усі розділи роботи починають із нової сторінки, новий підрозділ починають з тієї ж сторінки, на якій закінчився попередній, залишають відступ в один рядок. Остання сторінка кожного розділу має бути заповнена текстом не менше ніж на 2/3 сторінки.

В усьому тексті роботи використовують однакові типи лапок: "текст".

Перелік наводять у тексті за необхідності. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку нічого не ставлять, друкують з абзацу з маленької літери.

Ілюстрації та таблиці подають у дипломній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. *Ілюстрації* позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації складають із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставлять крапку. Наприклад: Рис. 2.3 (третій рисунок другого розділу). Якщо в роботі подають одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами (рис. 4.2).

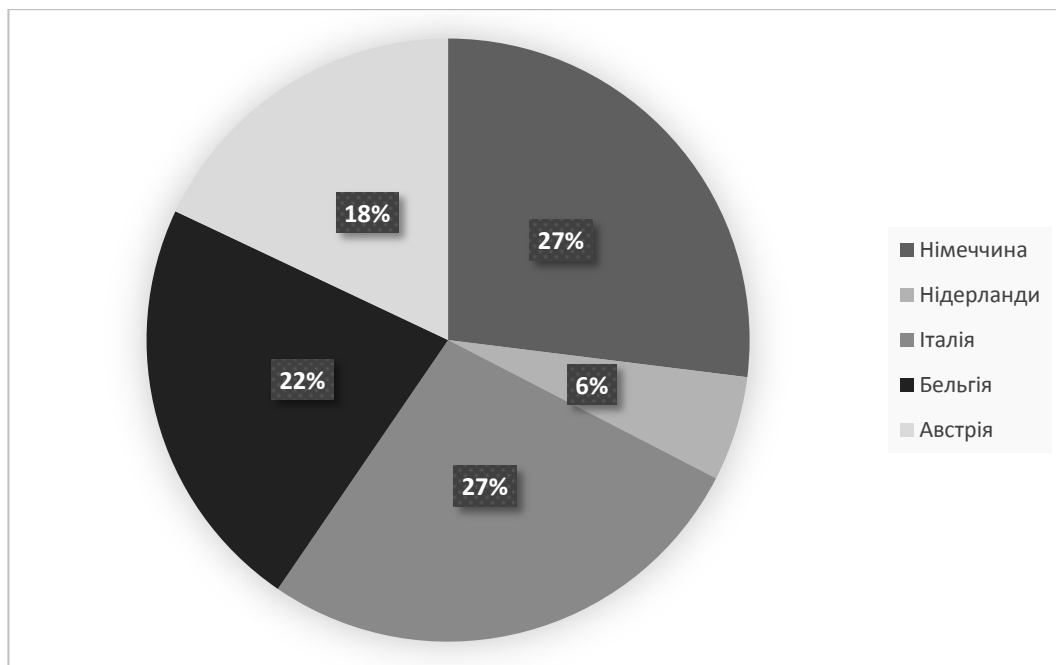

Рис. 2.3. Структура обсягів експорту компанії на ринки Західної Європи у 2022 р.

Рис. 4.2. Приклад подання ілюстрацій у дипломній роботі

Назву ілюстрації розташовують під ілюстрацією з абзацного відступу. Ілюстрації та таблиці, розміщені на окремих сторінках дипломної роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Таблиці повинні мати назву, яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. У правому верхньому куті над відповідним заголовком розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера.

Номер таблиці складають із номера розділу і порядкового номера таблиці, наприклад: "Таблиця 1.1" (перша таблиця першого розділу). Заголовки граф мають починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких. Приклад побудови таблиці наведено на рис. 4.3.

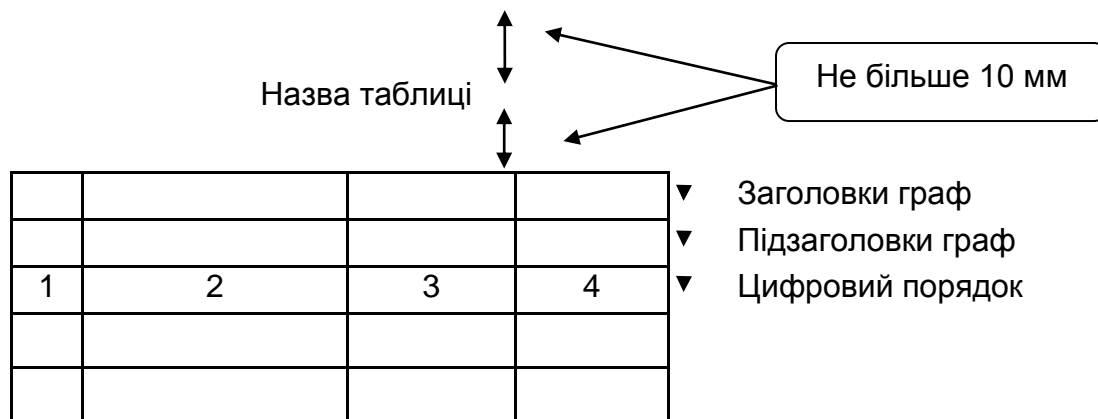

Рис. 4.3. Приклад побудови таблиці в дипломній роботі

Під час перенесення частини таблиці на іншу сторінку пишуть слова "Продовження табл.", "Закінчення табл." і вказують номер таблиці. Наприклад: "Продовження табл. 1.1". Нумерація стовпчиків таблиці в цьому випадку і буде головкою таблиці. Приклад побудови перенесення таблиці наведено на рис. 4.4.

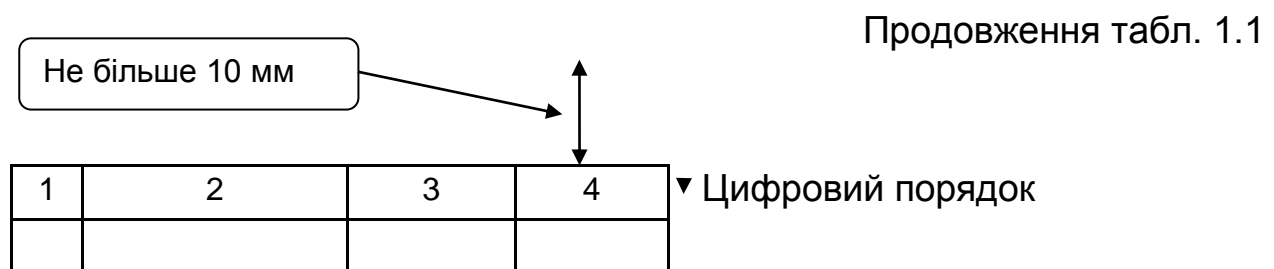

Рис. 4.4. Приклад перенесення таблиці в дипломній роботі

Примітки до тексту і таблиць, у яких указують довідкові й пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова "Примітка" ставлять крапку.

Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова "Примітки" ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Відстань між попереднім та наступним текстом і таблицею має дорівнювати одному рядку (не більше 10 мм).

Формули в роботі обов'язково виконують у редакторі формул. Номер формули складають із номера розділу і порядкового номера формули в розділі. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (1.1) (перша формула першого розділу). Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів подають безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони подані у формулі.

Значення кожного символу й числового коефіцієнта подають із нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки. Наприклад: Макроекономічний показник ефективності зовнішньоторговельного обігу розраховують за такою формулою:

$$E_{\text{то}} = \frac{B_i}{B_E}, \quad (1.5)$$

де $E_{\text{то}}$ – ефективність зовнішньоторговельного обігу;

B_i – економія витрат у результаті імпорту;

B_E – національні витрати на експорт.

Вище формули і нижче коментарів формули залишають один вільний рядок. Невеликі й нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують усередині рядків тексту.

Список використаних джерел розміщують або в алфавітному порядку або в порядку згадування джерел у тексті за їхньою наскрізною нумерацією. Його складають відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання", який набув чинності 01.07.2016 р. Приклади оформлення бібліографічних описів подано в табл. Д.1 додатка Д.

Додатки не входять до загального обсягу дипломної роботи. Доцільність наведення додатків, їхня кількість, характер та обсяг визначають автор роботи та керівник. В основній частині роботи дають обов'язкові посилання на додатки. Додатки оформлюють як продовження роботи та розміщують у порядку появи посилань на них у тексті. Кожен додаток починають із нової сторінки. Додаток має містити заголовок, надрукований у правому куті рядка над заголовком малими літерами з першої великої. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: "Додаток А",

"Додаток Б" тощо. Один додаток позначають як "Додаток А". Не включають у додатки фінансову звітність підприємства з печатками та підписами посадових осіб.

5. Нормоконтроль дипломної роботи та академічна доброчесність

Для забезпечення належної якості виконання кожен дипломну магістерську роботу обов'язково контролюють щодо дотримання норм та вимог, установлених до оформлення таких робіт. Нормоконтроль за дипломними роботами здійснюють наукові керівники, призначені наказом, відповідно до затвердженого на кафедрі графіка проходження нормоконтролю.

Протягом передбаченого графіком строку здобувач вищої освіти зобов'язаний особисто подати науковому керівнику роздрукований (електронний під час дії формату навчання онлайн) екземпляр повністю завершеної та належним чином оформленої дипломної роботи на перевірку. Якщо оформлення дипломної роботи повністю відповідає вимогам, що висувують до такого роду робіт, науковий керівник ставить свою візу на останньому аркуші списку використаних джерел. Науковий керівник має право не підписувати роботу, якщо її оформлення загалом не відповідає вимогам, установленим цими методичними рекомендаціями, а зауваження мають системний характер і стосуються майже всіх елементів роботи.

Протягом одного-двох днів після проходження нормоконтролю здобувач вищої освіти зобов'язаний усунути всі зауваження щодо оформлення дипломної роботи та пройти нормоконтроль повторно. Дипломні роботи, що пройшли нормоконтроль після усунення зауважень щодо їхнього оформлення, подають на палітурку (розміщують електронний варіант на ПНС під час дії формату навчання онлайн). Рішення про це приймає науковий керівник дипломної роботи.

Під час написання та захисту дипломної роботи здобувачі вищої освіти мають дотримуватися принципів академічної доброчесності, які передбачають:

- самостійне виконання поставлених завдань;
- посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Основними видами порушень академічної доброчесності під час виконання дипломної роботи є:

академічний плагіат (фрагментів письмових робіт, ідей, даних, моделей, ілюстрацій; відсутність належних посилань, помилки цитування);

фабрикація (наведення вигаданих чи неперевірених даних; посилання на вигадані джерела інформації тощо);

фальсифікація (необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань; наведення свідомо змінених даних, неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок);

обман (подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами; надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належної їхньої експертизи).

Із метою усунення недобросовісного ставлення здобувачів вищої освіти до виконання завдань дипломної роботи, для запобігання проявам академічної недоброчесності кожна дипломна магістерська робота проходить ретельну перевірку на плагіат за допомогою відповідного програмного забезпечення. Для перевірки унікальності тексту в установлений термін подають до навчально-методичного відділу електронний варіант (остаточний) дипломної роботи. За результатами перевірки роботи на плагіат видають довідку, яку додають до дипломної роботи та на підставі якої екзаменаційна комісія ухвалює рішення про оцінювання роботи. У разі низького рівня унікальності тексту дипломної роботи, який характеризують переважним у роботі обсягом недобросовісного запозичення матеріалів із досліджень інших авторів, роботу не допускають до захисту.

6. Рецензування та підписання дипломної роботи

Відповідно до регламенту здобувач вищої освіти зобов'язаний подавати дипломну роботу керівнику на перевірку частинами в установлені терміни. Остаточний варіант дипломної роботи з підписом автора роботи та підписом, що свідчить про проходження нормоконтролю, подають на підпис керівнику дипломної роботи не пізніше ніж за тиждень до початку роботи атестаційної комісії.

До готової дипломної роботи обов'язково додають такі документи:
довідку про перевірку дипломної роботи на плагіат;

зовнішню рецензію на дипломну роботу. Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти, які працюють на підприємствах (окрім працівників підприємства-офіційної бази практики) чи в наукових установах, викладачі інших закладів вищої освіти та інші фахівці, які спеціалізуються на вирішенні проблем, споріднених із темою дипломної роботи. Зовнішню рецензію надають у письмовому вигляді, вона має містити такі складові частини:

висновки щодо актуальності вибраної теми дипломного дослідження;
характеристику щодо повноти розкриття теми дипломної роботи, відповідності змісту дипломної роботи до завдання;

висновки щодо використання в роботі сучасних форм і методів дослідження й оброблення матеріалів, методичних підходів до вдосконалення діяльності підприємства відповідно до теми дипломної роботи;

наукову новизну та якість здійсненого аналізу проблеми;

аргументованість висновків і обґрунтованість пропозицій;

практичну цінність висновків та конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності підприємства, підвищення його ефективності;

наявність зауважень і недоліків у дипломній роботі;

оцінку загальних вражень від дипломної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);

інші питання на розсуд рецензента;

висновок рецензента про відповідність якості виконаної дипломної роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту і, за бажанням, зауваження та пропозиції щодо оцінки, на яку заслуговує робота, за чотирибальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, імені та по батькові, місця роботи й посади, яку обіймає, а також засвідчити підпис.

Завершальною процедурою допущення дипломної роботи до захисту є розгляд перелічених супровідних матеріалів та підписів завідувачем кафедри. Допуск до захисту здійснюють шляхом відповідного запису завідувача кафедри у висновку кафедри про дипломну роботу та отримання підпису декану факультету. Якщо завідувач кафедри вважає

за неможливе допустити дипломну роботу до захисту через її незадовільну якість, це питання заслуховують на засіданні кафедри. Обговорення оформляють протоколом і подають на затвердження декану факультету міжнародної економіки та підприємництва та ректору ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

7. Захист і критерії оцінювання дипломної роботи

Захист дипломної роботи здійснюють публічно перед екзаменаційною комісією у складі голови та членів комісії – викладачів кафедри.

До захисту дипломних робіт допускають здобувачів вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану. Списки здобувачів вищої освіти, допущених до захисту дипломних робіт, подають до екзаменаційної комісії.

Здобувач вищої освіти готує до захисту доповідь, презентацію та демонстраційний матеріал. Час виступу не повинен перевищувати 10 хв. Виступ має бути стислим, конкретним, із використанням демонстраційного матеріалу: плакатів, ілюстративного матеріалу (набору таблиць, графіків, діаграм, схем або відповідних слайдів). Головне призначення таких додатків – детально та наочно проілюструвати ті чи інші твердження автора, тому під час доповіді вчасно посилаються на відповідний матеріал, акцентують на ньому увагу членів комісії. Кількість примірників демонстраційного матеріалу, що готує студент, має бути не меншим, ніж кількість членів екзаменаційної комісії. У разі використання слайдів здобувач вищої освіти повинен переконатися в наявності технічних можливостей та пам'ятати про специфіку підготовки та використання цього методу презентації.

Захист дипломної роботи здобувачі розпочинають із доповіді, у якій розкривають:

- актуальність теми;
- структуру роботи;
- об'єкт дослідження;

висновки з аналізу, зміст запропонованих заходів та обґрунтування їхньої ефективності (рекомендують витратити не менше ніж 70 % часу, відведеного для доповіді).

Завершуючи доповідь, випускник має зазначити, які його розробки та висновки впроваджено або намічено до впровадження; де ще слід,

на його думку, застосувати результати дослідження; яка фактична чи очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих ним заходів.

Під час доповіді демонструють ілюстративний матеріал, коротко пояснюючи його зміст.

Після завершення доповіді члени екзаменаційної комісії, а також присутні на захисті ставлять здобувачеві запитання.

Завданням екзаменаційної комісії є визначення рівня теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, його готовності до професійної діяльності та ухвалення рішення про можливість присвоєння освітнього ступеня "магістр" та видачі диплома за спеціальністю 051 "Економіка".

Після відповіді на запитання зачитують рецензію. На зауваження рецензента випускник повинен дати аргументовану відповідь. Потім слово надають голові екзаменаційної комісії для характеристики й оцінювання роботи.

Під час захисту секретар екзаменаційної комісії веде протокол засідання. Окремо зазначають думку членів екзаменаційної комісії про практичну цінність роботи та рекомендації щодо використання пропозицій автора.

Загальний час захисту дипломної роботи магістра не має перевищувати 20 хв. у середньому на одного здобувача вищої освіти.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні екзаменаційної комісії ухвалюють рішення щодо балів, які набрали здобувачі вищої освіти. У разі незгоди між членами екзаменаційної комісії думка голови є вирішальною. Рішення комісії голова оголошує одразу після завершення засідання.

Після захисту дипломні роботи магістрів передають на зберігання до архіву ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Максимальна оцінка за захист дипломної роботи становить 100 балів. Застосовують гнучкий підхід щодо оцінювання знань здобувача вищої освіти під час захисту залежно від рівня його теоретичної підготовки, доповіді та якості надання відповідей на запитання за темою дипломної роботи.

Оцінку 90 – 100 балів ставлять здобувачу вищої освіти за системний аналіз проблеми й об'єкта дослідження; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами діагностики міжнародної економічної діяльності суб'єкта господарювання; логічну та вичерпну відповідь на запитання керівника і членів комісії під час захисту.

Оцінку 82 – 89 балів ставлять за системний аналіз проблеми й об'єкта дослідження; володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами діагностики міжнародної економічної діяльності суб'єкта господарювання; незначні випадкові похибки у відповіді здобувача вищої освіти під час захисту, які суттєво не впливають на її повноту та змістовність.

Оцінку 74 – 81 бал ставлять за аналіз проблеми й об'єкта дослідження; володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами діагностики міжнародної економічної діяльності суб'єкта господарювання; відсутність обґрунтованих висновків; недостатньо обґрунтовані відповіді здобувача вищої освіти під час захисту.

Оцінку 63 – 73 бали ставлять за недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для написання дипломної роботи; нечітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами діагностики міжнародної економічної діяльності суб'єкта господарювання; відсутність обґрунтованих висновків; значні похибки у відповіді здобувача вищої освіти під час захисту, які суттєво впливають на її повноту та змістовність.

Оцінку 60 – 62 бали ставлять здобувачу вищої освіти за часткове опанування (до 50 %) програмного матеріалу та неправильне його використання для написання дипломної роботи; неволодіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами діагностики міжнародної економічної діяльності суб'єкта господарювання; відсутність обґрунтованих висновків.

Оцінку дипломної роботи визначають відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти та іншої академічної документації.

Рекомендована література

1. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакова. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. – 540 с.
2. Глобальні проблеми сучасності : підручник / В. С. Бакіров, А. П. Голіков, О. В. Азаренкова та ін. ; за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль [та ін.] ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. – 632 с.
3. Громенкова С. В. Підвищення рівня економічної складності як фактор зростання української економіки / С. В. Громенкова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство". – 2020. – Вип. 29. – С. 31–37.
4. Гуткевич С. О. Міжнародна економіка : підручник / С. О. Гуткевич, М. Д. Корінько, Ю. М. Сафонов. – 3-тє вид., перероб. та допов. – Харків : Вид-во "Діса Плюс", 2021. – 428 с.
5. Демчишак Р. Д. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи : навч. посіб. / Р. Б. Демчишак, Я. І. Завада ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. – 192 с.
6. Довідник з європейської інтеграції / О. Б. Чернега, Ю. Г. Бочарова, Г. А. Горіна та ін. ; за ред. О. Б. Чернеги. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Кривий Ріг : ТОВ "ОктанПринт", 2019. – 520 с.
7. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, Ю. В. Чала та ін. ; Нац. банк України, Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України" ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. – Київ : Центр навч. літ., 2018. – 342 с.
8. Європейська та євроатлантична інтеграція : Transition Book. – Київ : Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, 2019. – 94 с.
9. Європейський вектор економічного розвитку : European vector of economic development : науковий журнал / Ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Дніпро : ТОВ "Роял Принт", 2021. – Вип. 1 (30). – 152 с.
10. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху : навч. посіб. / А. В. Мавійчук, В. В. Дума, А. В. Боровик та ін. ; за заг. ред. А. В. Мавійчука ; Міжнар. екон.-гуманітар. ун-т ім. Степана Дем'янчука. – Рівне : Волинські обереги, 2019. – 155 с.

11. Європейський Союз у XXI столітті: функціонування та розвиток: монографія / за ред. В. С. Загорський, О. Красівський ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 631 с.

12. Зянько В. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навч. посіб. / В. Зянько, І. Єпіфанова, Д. Мельничук ; Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця : ВНТУ, 2021. – 106 с.

13. Історичні детермінанти включення України в систему міжнародних економічних відносин : історико-економічне дослідження / В. В. Небрат, Н. О. Горін, Т. О. Сливка та ін. ; за ред. В. В. Небрат ; НАН України, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України". – Київ : ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України", 2021. – 528 с.

14. Кваша С. М. Європейська економічна інтеграція : навч. посіб. / С. М. Кваша, О. М. Файчук, О. В. Файчук. – Київ : НУБіП України, 2019. – 282 с.

15. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навч. посіб. / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Рєзніков. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – 504 с.

16. Матюшенко І. Ю. Перспективи розвитку конвергентних технологій в країнах світу й Україні для вирішення глобальних проблем : монографія / І. Ю. Матюшенко. – Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2017. – 448 с.

17. Міжнародна статистика : навч. посіб. / В. М. Соболев, Г. С. Корепанов, О. С. Корепанов та ін. ; за ред. В. М. Соболева, Т. Г. Чалої. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. – 444 с.

18. Міжнародні організації : навч. посіб. [Електронний ресурс] / уклад. : Т. В. Андросова, О. В. Кот, В. О. Козуб ; вид. 2-ге, перероб. та допов. – Харків : ХДУХТ, 2018. – 235 с.

19. Моделювання міжнародних економічних відносин : навч.-метод. посіб. / Т. В. Андросова, О. В. Кот, П. Л. Гринько, В. О. Козуб. – Харків : Форт, 2016. – 160 с.

20. Прокопенко Л. Л. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. – 220 с.

21. Темпоральні характеристики зовнішньої трудової міграції в Україні / І. П. Майданік ; НАН України, Ін-т демографії та соц. досліджень ім. М. В. Птухи. – Київ : Ін-т демографії та соц. досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2020. – 271 с.

22. Технології сучасних міжнародних відносин : колективна монографія / І. В. Іващенко, О. Ю. Висоцький, В. О. Пермінов та ін. ; за заг. ред.

І. В. Іщенко ; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, каф. міжнародних відносин. – Дніпро : Акцент ПП, 2021. – 292 с.

23. Шкодiна І. В. Інституційні перетворення глобальної фінансової системи в умовах технологічної революції / І. В. Шкодiна, О. О. Лєгостаєва, Н. Д. Кондратенко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм". – 2019. – № 9. – С. 35–41.

24. Шталь Т. В. Глобальне лiдерство у сучасній світовій економіці / Т. В. Шталь, В. О. Козуб, М. М. Колесник // Науковий вісник ВНЗ Укркоопспiлки "Полтавський університет економіки і торгiвлі". Серія "Економічні науки". – 2015. – № 1(69). – С. 167–172.

25. Chernyshova L. The mechanism of regulation of investment activities in the conditions of globalization / L. Chernyshova, V. Kozub, E. Kot // Transformational processes the development of economic systems in conditions of globalization: scientific bases, mechanisms, prospects : collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi / ISMA University. – Riga : "Landmark" SIA, 2018. – Vol. 2. – P. 157–165.

26. Shkodina I. Quantitative easing policy and its impact on the global economy / I. Shkodina, O. Melnychenko, M. Babenko // Financial and Credit Activity : Problems of Theory and Practice. – 2020. – No. 2. – P. 513–521.

27. База українського законодавства в інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lawukraine.com.

28. Бєстужєва С. В. Аналітичне дослідження сутності та класифікації логістичної системи у сфері міжнародного бізнесу / С. В. Бєстужєва, С. О. Огієнко // Інфраструктура ринку. – 2023. – № 71. – С. 14–20. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/71_2023/5.pdf.

29. Бєстужєва С. В. Методичні аспекти формування міжнародної товарної стратегії підприємства з використанням методів оптимізації / С. В. Бєстужєва, В. О. Козуб // Інфраструктура ринку. – 2022. – Вип. 65. – С. 3–7. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/65_2022/3.pdf.

30. Бєстужєва С. В. Сучасні проблеми та перспективи інвестиційного співробітництва України [Електронний ресурс] / Т. В. Шталь, С. В. Бєстужєва, А. П. Пєстун // Приазовський економічний вісник. – 2019. – № 2 (13). – С. 31–36. – Режим доступу : <http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-13>.

31. Бєстужєва С. В. Теоретико-методичне забезпечення підвищення рівня екологічної безпеки України в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс] / С. В. Бєстужєва, І. В. Литовченко, В. О. Бєстужєв // Науковий

погляд: економіка та управління. – 2019. – № 1 (63). – С. 149–159. – Режим доступу : <http://scientificview.umsf.in.ua/>.

32. Бестужева С. В. Теоретико-методичні аспекти визначення впливу глобалізаційних процесів на розвиток економіки України [Електронний ресурс] / С. В. Бестужева, В. О. Козуб // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство". – Вип. 36. – 2021. – С. 25–30. – Режим доступу : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/36_2021ua/6.pdf.

33. Бестужева С. В. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили : аналітичне дослідження [Електронний ресурс] / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, М. В. Горобинська // Економіка та суспільство. – 2023. – Вип. 48. – Режим доступу : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2270/2193>.

34. Всесвітня туристична організація : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://unwto.org>.

35. Горобинська М. В. Вплив E-HRM на результативність персоналу міжнародних компаній [Електронний ресурс] / М. В. Горобинська, С. В. Бестужева // Інфраструктура ринку. – 2023. – № 71. – С. 115–120. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/71_2023/23.pdf.

36. Громенкова С. В. Глобальні виробничо-збутові ланцюги у агропродовольчій сфері: сучасна політика та практика [Електронний ресурс] / С. В. Громенкова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – № 4. – С. 140–148. – Режим доступу : [http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2022/VKNU-ES-2022-N4\(308\).pdf#page=140](http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2022/VKNU-ES-2022-N4(308).pdf#page=140).

37. Громенкова С. В. Конкурентоспроможність країн в умовах четвертої промислової революції: сучасні підходи до оцінювання та рекомендації для України [Електронний ресурс] / С. В. Громенкова // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 29. – С. 16–23. – Режим доступу : <http://www.market-info.od.ua/uk/29-2019>.

38. Група Світового банку : офіц. сайт. – Режим доступу : www.worldbank.org.

39. Дзеніс О. О. Міжнародна міграція робочої сили в сучасних умовах та її вплив на міграційну політику держави [Електронний ресурс] / О. О. Дзеніс, Н. Г. Шарко // Економіка та суспільство. – 2022. – № 37. – Режим доступу : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1195>.

40. Державна митна служба України : офіц. сайт. – Режим доступу : www.customs.gov.ua.

41. Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків "Держзовнішінформ" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrdzi.com.
42. Державний комітет статистики України : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
43. Державний комітет України у справах національностей та міграцій : офіц. сайт. – Режим доступу : www.scnm.gov.ua.
44. Європейська комісія : офіц. сайт. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/2013/2013_en.cfm.
45. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf.
46. Інститут світової економіки і міжнародних відносин : офіц. сайт. – Режим доступу : www.iweir.org.ua.
47. Каталог "Імпортери та експортери України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.eximbase.com.
48. Козуб В. О. Оптимізація умов зовнішньоекономічного контракту з використанням міжнародних комерційних термінів INCOTERMS / В. О. Козуб, С. В. Бестужева // Економіка та суспільство. – 2022. – Вип. 37. – Режим доступу : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1240/1195>.
49. Козуб В. О. Особливості еволюційного розвитку бізнес-моделей міжнародних компаній [Електронний ресурс] / В. О. Козуб, Л. О. Чернишова, І. М. Пліш // Проблеми економіки. – 2019. – № 1. – С. 12–19. – Режим доступу : <http://oaji.net/articles/2019/728-1558001656.pdf>.
50. Міжнародна організація з міграції : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://iom.org>.
51. Міжнародний валютний фонд : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://imf.org>.
52. Міністерство закордонних справ України : офіц. сайт. – Режим доступу : www.mfa.gov.ua.
53. Наумов М. С. Основні напрями підвищення ефективності співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями [Електронний ресурс] / М. С. Наумов, Ю. В. Федотова // Комунальне господарство міст. – 2023. – Т. 2. – № 162 – С. 58–63. – Режим доступу : <https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/issue/view/132>.
54. Національний банк України : офіц. сайт. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

55. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) : офіц. сайт. – Режим доступу : www.oecd.org.

56. Піддубна Л. І. Використання технології економічного прориву для післявоєнного відновлення України [Електронний ресурс] / Л. І. Піддубна, К. А. Кулеша // Інфраструктура ринку. – 2023. – № 71. – Режим доступу : <http://www.market-infr.od.ua/uk/71-2023/>.

57. Світова організація торгівлі : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://wto.org>.

58. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. В. Шталь, С. В. Бестужева, В. О. Козуб [та ін.] ; за заг. ред. Т. В. Шталь ; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дані (238 с. / 1,44 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – 2020. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21437>.

59. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навч. посіб. у схемах і таблицях / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна та ін. – Електрон. текстові дані (17,7 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – 2021. – 249 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27473>.

60. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : практикум / С. В. Бестужева, В. А. Вовк, С. В. Громенкова [та ін.] ; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дані (1,44 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 165 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21437>.

61. Ставерська Т. О. Франчайзинг у ресторанному бізнесі: проблеми міжнародної інтеграції України / Т. О. Ставерська, Т. В. Шталь, В. О. Козуб // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство". – 2020. – Вип. 31. – С. 119–126. – Режим доступу : <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-19>.

62. Статистична служба Європейської комісії (Євростат) : офіц. сайт. – Режим доступу : www.eurostat.eu.int.

63. Теорія та історія європейської інтеграції [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Застава [та ін.] ; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дані (517 КБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 181 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26375>.

64. Федотова Ю. В. Сутність та кількісна оцінка експортного потенціалу підприємства. Науковий погляд: економіка та управління [Електронний ресурс] / Ю. В. Федотова // Науковий погляд: економіка та управління. – 2021. – № 4 (74). – С. 47–54. – Режим доступу : <http://scientificview.umsf.in.ua/arkhiv-nomeriv?id=115>.

65. Чорнобривець І. Як зміниться чисельність людей за тисячу років: дані, які зможуть здивувати [Електронний ресурс] / І. Чорнобривець. – Режим доступу : https://travel.24tv.ua/lyudstvo-2021-rotsi-otsinka-naselennya-do-3000-ostanni-novini_n1623188.

66. Шевченко І. Дослідження цифрової торгівлі Великобританії в контексті адаптації для українського ринку [Електронний ресурс] / І. Шевченко, І. Зварич, Д. Кравчук // Журнал європейської економіки. – 2022. – Т. 21, № 4. – С. 499–511. – Режим доступу : <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1625/1628>.

67. Шевченко І. Цифрова трансформація японської економіки та перспективи впровадження досвіду в розвиток цифрової торгівлі України [Електронний ресурс] / І. Шевченко, І. Зварич // Вісник економіки. – 2023. – № 1. – С. 94–108. – Режим доступу : <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1447>.

68. Шталь Т. В. Інноваційні форми міжнародного бізнесу в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Т. В. Шталь, Д. О. Дмитренко // Економіка та суспільство. – 2021. – № 32. – Режим доступу : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/792/759>.

69. ЮНКТАД : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://unctad.org>.

70. Climate Plans Remain Insufficient: More Ambitious Action Needed Now [Electronic resource]. – Access mode : <https://unfccc.int/news/climate-plans-remain-insufficient-more-ambitious-action-needed-now>.

71. Development Prospects of Ukraine's Foreign Trade in Agricultural Products in the Context of European Integration and Global Challenges [Electronic resource] / T. V. Shtal, I. Y. Matyushenko, L. I. Piddubna et al. // Journal of Advanced Research in Law and Economics. – 2018. – Vol. 9 (4). – P. 1343–1361. – Access mode : <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/jarle9&div=157&id=&page=>.

72. Digital Maturity of Retail Enterprises in Ukraine: Technology of Definition and Directions of Improvement [Electronic resource] / N. Proskurnina, M. Karpinski, O. Rayevnyeva, R. Kochan // PLAIS Euro Symposium on Digital

Transformation. – 2021. – P. 3–21. – Access mode : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-85893-3_1.

73. Environmental Taxation: Role in Promotion of the Pro-Environmental Behaviour [Electronic resource] / T. Vasilyeva, Y. Samusevych, V. Babenko et al. // WSEAS Transactions on Business and Economics. – 2023. – Vol. 20. – P. 410–427. – Access mode : https://www.researchgate.net/publication/368236675_Environmental_Taxation_Role_in_Promotion_of_the_Pro-Environmental_Behaviour.

74. EU budget 2023: Empowering Europe to continue shaping a changing world [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3473.

75. Formation of an Innovative Business Model of a Trade Organization in the Context of Economic Globalization [Electronic resource] / P. Hrynko, A. Grinko, T. Shtal et al. // Scientific Horizons. – 2021. – Vol. 24, No. 6. – P. 92–98. – Access mode : <https://sciencehorizon.com.ua/en/journals/tom-24-6-2021/formuvannya-innovatsiynoyi-biznes-modeli-torgovelnoyi-organizatsiyi-v-umovakh-ekonomichnoyi-globalizatsiyi>.

76. Gorobynskaya M. Risks in the innovative activity of enterprises [Electronic resource] / M. Gorobynskaya // Економіка та суспільство. – 2021. – No. 26. – Access mode : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-51>.

77. KOF Index of Globalisation [Electronic resource]. – Access mode : <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kofglobalisation-index.html>.

78. Modeling of convergence of the economic system of Ukraine with G20 countries based on the analysis of structural changes in Ukrainian foreign trade [Electronic resource] / T. V. Shtal, Y. O. Polyakova, N. V. Proskurnina et al. // Journal of Advanced Research in Law and Economics, 2019. – Vol. 9, No. 6. – P. 2129–2145. – Access mode : <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/jarle9&div=245&id=&page=>.

79. Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe (NDICI – Global Europe) [Electronic resource]. – Access mode : https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument-global-europe-ndici-global-europe_en.

80. Top 50 countries in the Globalization Index 2021 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.statista.com/statistics/268168/globalization-index-by-country/>.

Додатки

Додаток А

Рекомендована тематика дипломних робіт

1. Розвиток експортного потенціалу вітчизняних підприємств в умовах міжнародної економічної інтеграції України.
2. Удосконалення міжнародної економічної діяльності підприємства в умовах воєнного стану.
3. Розвиток експортної діяльності підприємства в глобальному конкурентному середовищі.
4. Розвиток зовнішньої торгівлі високотехнологічними товарами України (на конкретному прикладі).
5. Розвиток методичного забезпечення оцінювання експортного потенціалу підприємства.
6. Удосконалення методичного забезпечення діагностики стану експортного потенціалу підприємства.
7. Аналіз ризиків підприємства в міжнародному середовищі.
8. Використання цифрових мереж просування товарів (послуг) на зарубіжному ринку (на конкретному прикладі).
9. Аналіз пріоритетних зовнішніх ринків для реалізації експортної діяльності підприємства (на конкретному прикладі).
10. Організація міжнародної рекламної діяльності підприємства.
11. Інструменти просування бізнесу на зовнішній ринок (на конкретному прикладі).
12. Розвиток інтернет-торгівлі та оцінювання її ефективності на міжнародному ринку.
13. Стратегічний аналіз розвитку підприємства в контексті підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни.
14. Формування стратегії виходу міжнародної компанії на ринок послуг України.
15. Формування маркетингової політики в міжнародних компаніях.
16. Розвиток міжнародної маркетингової діяльності підприємства.
17. Розроблення заходів щодо підвищення ефективності збутової діяльності експортоорієнтованого підприємства.

18. Удосконалення маркетингового аналізу зовнішніх ринків в експортній діяльності підприємства.
19. Удосконалення міжнародної маркетингової діяльності підприємства.
20. Формування товарної стратегії експортоорієнтованого підприємства.
21. Формування і реалізація міжнародної збутової стратегії підприємства.
22. Формування і реалізація цінової стратегії підприємства на зовнішньому ринку.
23. Формування мережових структур у глобальному бізнес-середовищі.
24. Аналіз зовнішнього середовища в управлінні міжнародним бізнесом підприємства.
25. Інформаційне забезпечення контролінгу зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
26. Обґрунтування інвестиційного забезпечення розвитку міжнародної економічної діяльності.
27. Обґрунтування конкурентних переваг національних виробників на міжнародному ринку (на конкретному прикладі).
28. Удосконалення методичного забезпечення оцінювання зовнішнього середовища в управлінні міжнародним бізнесом підприємства.
29. Удосконалення механізму активізації залучення іноземних інвестицій у машинобудівну галузь України.
30. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства.
31. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення міжнародної інноваційної діяльності підприємства.
32. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення зовнішньоторговельної діяльності підприємства.
33. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення міжнародної логістичної діяльності підприємства.
34. Формування міжнародної інвестиційної стратегії підприємства.
35. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства в міжнародному бізнесі.

36. Формування системи фінансового забезпечення міжнародної діяльності підприємства.

37. Формування стратегії залучення іноземних інвестицій у високо-технологічні стартап-проекти.

38. Розроблення аналітичного інструментарію оцінювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

39. Розроблення аналітичного інструментарію оцінювання ефективності міжнародної економічної діяльності підприємства.

40. Формування стратегії управління міжнародним бізнесом промислових підприємств.

41. Формуванням стратегічних конкурентних переваг в експортній діяльності підприємства.

42. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства на основі стратегії диверсифікації.

43. Удосконалення методичного забезпечення аналізу міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

44. Формування механізму управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства.

45. Оцінювання впливу інтелектуального фактора на розвиток міжнародної конкурентоспроможності підприємства (на конкретному прикладі).

46. Розроблення конкурентних бізнес-моделей розвитку підприємства на світових ринках.

47. Оцінювання впливу іноземних інвестицій на розвиток підприємств агропромислового комплексу України.

48. Прогнозування фінансової стійкості виробничого підприємства в умовах нестабільності світової економіки.

49. Трансформація міжнародних бізнес-стратегій підприємства в цифровій економіці.

50. Удосконалення глобальних стратегій розвитку українських вертикально інтегрованих компаній.

51. Обґрунтування цінової політики в забезпеченні конкурентних переваг підприємства на міжнародних ринках.

52. Розроблення механізму активізації міжнародного науково-технічного співробітництва компаній.

53. Підвищення ефективності прикордонної торгівлі українських підприємств із європейськими країнами.

54. Удосконалення методів оптимізації міжнародних бізнес-процесів підприємства.

55. Формування бізнес-моделі міжнародної компанії.

56. Галузевий аналіз конкурентного середовища міжнародної компанії (на конкретному прикладі).

57. Прогнозування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

58. Оптимізація структури зовнішньоторговельної діяльності підприємства на європейських ринках.

59. Інноваційна діяльність як фактор світової інтеграції та повоєнного відновлення України.

60. Міграція трудових ресурсів як фактор світової інтеграції та повоєнного відновлення України.

Орієнтовний план дипломної роботи
на тему "Розвиток інтернет-торгівлі та її ефективність
на міжнародному ринку"

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	7
1.1. Сутність і організаційно-економічні особливості інтернет-торгівлі	7
1.2. Види, способи реалізації та основні моделі інтернет-торгівлі	17
1.3. Дослідження розвитку електронної комерції в найбільших регіонах світу	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ- ТОРГІВЛІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ "ЛАУНЧ УКРАЇНА")	36
2.1. Аналіз умов розвитку інтернет-торгівлі в Україні	36
2.2. Аналіз діяльності підприємства на міжнародному ринку	44
2.3. Аналіз організації електронної торгівлі на підприємстві	53
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ "ЛАУНЧ УКРАЇНА")	63
3.1. Обґрунтування перспективних напрямів розвитку інтернет-торгівлі підприємства на міжнародному ринку	63
3.2. Рекомендації щодо вдосконалення організації міжнародного бізнесу підприємства в інтернеті	70
ВИСНОВКИ	79
RESUME	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87
ДОДАТКИ	94

Приклад оформлення титульного аркуша дипломної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	Економіка
Освітня програма	Міжнародна економіка
Група	8.06.051.130. ____

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему "Розвиток інтернет-торгівлі та оцінювання її ефективності на міжнародному ринку"

Виконав: студент Володимир БЕЛЯВЦЕВ

Керівник: канд. екон. наук, доцент Вікторія КОЗУБ

Рецензент: канд. екон. наук, доцент Оксана КУЛІНІЧ

**Приклад подання голові екзаменаційної комісії
щодо захисту дипломної роботи**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент другого (магістерського) рівня вищої освіти БЕЛЯВЦЕВ Володимир до захисту дипломної роботи за спеціальністю 051 "Економіка" освітньої програми "Міжнародна економіка" на тему "Маркетинговий аналіз зовнішніх ринків в експортній діяльності підприємства". Тему та керівника дипломної роботи затверджено наказом ректора № 790-С від 01 вересня 2023 року.

Декан факультету Тетяна ШТАЛЬ

Довідка про успішність і відповідність вимогам ДСТУ

БЕЛЯВЦЕВ Володимир за період навчання на факультеті Міжнародної економіки і підприємництва з 2021 р. до 2022 р. повністю виконав навчальний план за освітньою програмою з таким розподілом оцінок за національною шкалою: відмінно – 13 %, добре – 33 %, задовільно – 54 %.

Фахівець факультету Наталія БАРХАТОВА

Нормоконтроль Надія ПРОСКУРНІНА

Висновок керівника дипломної роботи

Студент БЕЛЯВЦЕВ Володимир виконав дипломну роботу в повному обсязі та визначені терміни. Зміст роботи в цілому відповідає вибраній темі, розроблені заходи обґрунтовано. Стиль та мова викладення дипломної роботи відповідають вимогам, що висувають до робіт такого рівня. Під час написання роботи було використано науково-методичні та нормативні джерела за темою дослідження, а також фінансову, управлінську та статистичну звітність підприємства. Роботу виконано з використанням інформаційних технологій. За результатами дослідження було підготовлено до друку наукову статтю у фаховому збірнику наукових праць. Дипломну роботу рекомендовано до захисту в ЕК.

Керівник роботи Вікторія КОЗУБ

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломну роботу розглянуто на засіданні кафедри міжнародної економіки і менеджменту, протокол № 4 від 26.11.2023 р. Студент БЕЛЯВЦЕВ Володимир допускається до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри Надія ПРОСКУРНІНА

Диплом підписано КЕП

Сертифікат виданий "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг
Серійний номер 3ED5083160DBC59B0400000DE5D0C00A3897600

**Приклади оформлення бібліографічного опису за ДСТУ 8302:2015
у списку використаних джерел**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книга 1 автора Прізвище та Ініціали 1. Назва : відомості щодо назви. Місце видання : Видавництво, рік видання. Сторінки	Тимошик М. С. Українська книга і преса в Італії. Київ : Наша культура і наука, 2015. 352 с.
Книга 2, 3 авторів Прізвище та Ініціали 1, Прізвище та Ініціали 2. Назва : відомості щодо назви. Місце видання : Видавництво, рік видання. Сторінки	Денисенко М. П., Догмачов В. М., Кабанов В. Г. Кредитування та ризики : навч. посіб. Київ : Основа, 2008. 213 с.
Книга 4 та більше авторів Назва : відомості щодо назви / Прізвище та Ініціали 1, Прізвище та Ініціали 2, Прізвище та Ініціали 3 та ін. Місце видання : Видавництво, рік видання. Сторінки	Право інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Т. І. Биркович, І. С. Бондар, Р. Б. Шишка та ін. Київ : Видавн. центр КНУКіМ, 2015. 280 с.
Книга за редакцією (без автора) Назва книги : відомості щодо назви / відомості про редактора / упорядника. Місце видання : Видавництво, рік видання. Сторінки	Сучасний тлумачний словник української мови : 65 000 слів / за заг. ред. В. В. Дубічинського. Харків : Школа, 2006. 1008 с. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.
Книга: автор та перекладач Прізвище Ініціали. Назва / Прізвище Ініціали перекладача. Місце видання : Видавництво, рік видання. Сторінки	Мартієнко А. І. Теоретичні основи розвитку відносин власності / пер. з англ. В. Н. Перегудова. Київ : Основа, 2014. 503 с. Гарфорд, Тім. Речі, що змінили світ. Історія економіки в 50 винаходах : пер. з англ. Київ, 2018. 352 с.
Розділ з книги Прізвище автора розділу Ініціали. Назва розділу. Назва книги. Місце видання : Видавництво, рік видання. Сторінки	Вишнеvsька Г. Г. Науково-творчий доробок кафедри міжнародного туризму. З Україною в серці відкриваємо світ : до 20-річчя каф. міжнар. туризму КНУКіМ : біобібліогр. покажч. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. 194 с.
Багатотомні видання Прізвище Ініціали автора багатотомної праці або назва праці, якщо вона колективна. Назва багатотомної праці :	Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова), Я. Д. Ісаєвич, С. В. Кульчицький [та ін.]. Київ. Наук. думка, 2003–2013.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
відомості щодо назви / відомості про редакторів. Місце видання : Видавництво, рік або роки	
Багатотомне видання (окремий том) Прізвище Ініціали. Назва багатотомного видання : відомості щодо назви. Номер тома. Назва тома. Місце видання : Видавництво. Сторінки	Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Т. 1. Київ : Рад. шк., 1983. 480 с.
Збірник	Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика. 2018. Вип. 15. 104 с.
Автореферат або дисертація Прізвище Ініціали. Назва роботи : відомості щодо назви / Ун-т, у якому захищено роботу. Місто, рік. Сторінки	Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 30 с. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Матеріали конференцій <i>Назва збірки матеріалів конференції</i> : відомості про конференцію. Місце видання, рік. Сторінки	Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Київ, 2 листоп. 2017 р.) Київ : Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. 246 с.
Статті у збірці матеріалів конференції Прізвище, Ініціали. Назва виступу. <i>Назва збірки матеріалів конференції</i> : відомості про конференцію. Місце видання, рік. Сторінки	Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. <i>Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах</i> : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 23–24 квіт. 2019 р.) Київ : НУХТ, 2019. С. 18–21.
Стаття з журналу Прізвище Ініціали. Назва статті. <i>Назва журналу</i> . Рік. Номер журналу. Сторінка(и)	Близнюк О. П., Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Формування кредитно-грошового механізму забезпечення сталого розвитку підприємств торгівлі України. <i>Бізнес Інформ</i> . 2019. № 7. С. 240–249.
Стаття з газети Прізвище Ініціали. Назва статті : відомості щодо назви. <i>Назва газети</i> . Рік Число місяць. Сторінка(и)	Тимошик М. Знаряддя боротьби – правда про Україну: Як пресове бюро Дипломатичної місії УНР у Римі працювало на авторитет своєї держави. <i>День</i> . 2014. 28–29 берез. С. 22.

Закінчення додатка Д

Закінчення табл. Д.1

1	2
<p>Законодавчі документи та нормативно-правові акти Назва закону або іншого документу : відомості щодо назви. Місце видання : Видавництво, рік. Сторінки</p>	<p>Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. <i>Голос України</i>. 2002. 9 серп. С. 10–12. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січня 2017 року. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p>
<p>Стандарти Назва документа : номер, дата введення в дію. Місце видання : Видавництво, рік. Сторінки</p>	<p>Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення і правила складання : ДСТУ 8302:2015 [Чинний з 01.07.2017]. Київ: Держстандарт України, 2016. 16 с.</p>
<p>Електронна книга</p>	<p>Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред.: Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).</p>
<p>Стаття з електронного журналу</p>	<p>Проскурніна Н. В., Бестужева С. В., Козуб В. О. Аналітичні аспекти дослідження поведінки споживачів в умовах цифровізації економіки України <i>Економіка та суспільство</i>. 2022. Вип. 36. URL : https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1149/1107 (дата звернення: 22.05.2022).</p>
<p>Електронний ресурс. Стаття з газети</p>	<p>Плахта Д. "Візуальна публіцистика майбутнього" : на які роздуми наштовхнули львів'ян Дні "Дня". День. 2018. 13 червня. URL: https://day.kyiv.ua/en/article/society/visual-journalism-future (дата звернення: 11.06.2018).</p>
<p>Електронний ресурс. Законодавчі документи</p>	<p>Про стандартизацію : Закон України № 1315. від 11 лютого 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.09.2019).</p>
<p>Електронні ресурси. Сайт</p>	<p>ТОВ "Лаунч Україна" : офіц. сайт. URL: https://launch.ua/ (дата звернення: 11.06.2021).</p>
<p>Електронні ресурси. Сторінки вебсайтів</p>	<p>Чайка А. С. Інклюзивна освіта – шлях до повноцінної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. <i>Всеосвіта</i> : вебсайт. URL: https://vse-osvita.ua/library/inkluzivna-osvita-slah-do-povnocinnoi-socializacii-ucniv-z-oor-1906.html (дата звернення: 12.08.2019).</p>

Зміст

Вступ	3
1. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи	5
2. Структура та зміст дипломної роботи	6
3. Мовностилістичні особливості оформлення тексту та вимоги до цитування в дипломній роботі	11
4. Загальні вимоги до оформлення дипломної роботи	13
5. Нормоконтроль дипломної роботи та академічна доброчесність	18
6. Рецензування та підписання дипломної роботи	19
7. Захист і критерії оцінювання дипломної роботи	21
Рекомендована література	24
Додатки	32

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до написання дипломної роботи
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 051 "Економіка"
освітньої програми "Міжнародна економіка"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Козуб** Вікторія Олександрівна
Федотова Юлія Володимирівна
Кот Олена Володимирівна

Відповідальний за видання *Н. В. Проскурніна*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *Н. Г. Войчук*

План 2024 р. Поз. № 119 ЕВ. Обсяг 43 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*